

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs XII. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons
signatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

animæ, odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris, ac si dicat, ideo mihi bonus odor virtutum placet, quia ex igne charitatis meæ incensus redolet, & ita ad me ille odor quasi quædam oratio dirigitur, quemadmodum thus mihi soli pro deuotione precû incenditur & offertur.

VERSUS XII.

*Hortus conclusus soror mea sponsa,
hortus conclusus, fons signatus:*

Per meta-
phoram quæ
quatuor fit
modis spon-
sus sponsæ
pulchritu-
dinem præ-
dicare pro-
sequitur.

PER figuram metaphoram quæ quatuor modis fit id est ab animato ad animatum, ab inanimato ad inanimatum, prosequitur sponsus sponsæ prædicare decorē & pulchritudinē sponsæ, duobus modis supra dictæ locutionis intermixtis, id est, ab animato ad animatum, & ab inanimato ad animatum: nam cum superius oculo & crine, mammis siue vberibus & labijs, quæ sunt partes animati corporis, odore quoque vestimentorum quod est pars inanimati corporis, variam sponsæ pulchritudinem enuntiaffet, nunc per eum solura modum, qui est ab inanimato ad animatum, alia quoque pulchritudinis siue dignitatis ipsius prædicamenta enumerat per similitudines horti & fontis, & emissiones ipsius horti, quæ per septem species

describuntur, videlicet cypri, nardi, & croci fistule & cynamomi, myrræ & aloë, de quibus singulis dicendum est.

Cur autem Ecclesia dicitur hortus? nimirum propter assiduè in eâ pullulantia virtutum germina, quia sicut ideo dicitur hortus, eò quod ibi semper aliquid oriatur, ita dicitur Ecclesia hortus, quia sepe in eâ oriuntur virtutû opera, per profectum filiorum eius, quos quotidie in baptismo acquirit, & in fide nutrit, & operibus fidei prouehit. Sed quare hortus iste conclusus, vel propter

Ecclesia cur dicitur hortus.
Ecclesia cur hortus conclusus vocetur.

Sacramentorum inuisibilem virtutem & singularem dignitatem, siue propter sanctarum scripturarum mirabilem profunditatem, seu propter inexpugnabilem diuinæ defensionis firmitatem. Nam cum ex Sacramentorum inuisibili virtute quotidie salus credentium pullulet, non tamen omnibus patet, quomodo in vnoquoque Sacramento, virtutem & rem Sacramenti interius operetur Spiritus sanctus, quare ipsa Sacramenta instituta sint, quomodo & à quibus eadem Sacramenta danda & accipienda sint, quæ fides, quod fidei meritum, quis ordo, quæ ordinis causa, quæ postremò ipsorum sacramentorum reuerentia, quæ & quanta irreuerentiæ culpa, quæ omnia quia ita sunt occulta & clausa vt nemini pateant, nisi his qui possunt dicere cum Apostolo, nobis autem

Primo dicitur Ecclesia hortus conclusus propter sacramentorum inuisibilem virtutem

Ibidem. tate, quem nemo aperire potest, nisi agnus qui occisus est qui solus dignus inuentus est soluere hunc librum, & aperire septem signacula eius, quia eius solius gratiæ est, mysteria diuinæ scripturæ, quæ illorum septem sacramentorum virtutem prædicant, humano sensu aperire.

Tertio Ec-
clesia com-
paratur
horto con-
cluso pro-
pter diuinam
protectio-
nis firmi-
tatem.

Propter inexpugnabilem autem diuinæ protectionis firmitatem *Ecclesia hortus conclusus* dici potest, quia quæ diuino semper munitur præsidio, nequaquam malignorū spiritūū, siue hominum poterit labefactari incursum: quamuis enim multos & frequentes in eam impetus faciant, minimè tamen in eam aliquā malæ voluntatis suæ potentia intrant, quia ita diuinæ protectionis concluditur sepe, ut nullam penitus ad eam ex aduerso intrandi facultatem inueniant. Vnde magnā securitate accepta fiducialiter in Psalmo proclamat dicens, *Dominus illuminatio mea & salus mea quem timebo? dominus protector vite mee à quo trepidabo? Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo, dominus mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos.*

Pf. 26.

Pf. 117.

Hortus ergo conclusus est Ecclesia sub protectione diuinā, quia tantā eam Deus sua confirmavit gratia, ut nec fidem eius peruersi corrumpere, nec sacramentorum institutiones auferre, neq; ab intimæ pacis eam statu possint deijcere. Quibus sic conceditur ad

tempus, eam exterius affligendo tentare tentatio hæc non ad damnationem ei prouenit, sed ad coronam.

Vnde & *hortus conclusus non semel, sed iterum dicitur*, quia non tantum eam Deus exterius, sed & interius conclusit, dum eam ita sanctificat & custodit per omnia, ut integra corpore & animā vsq; in diem Domini nostri Iesu Christi conseruetur; hic quidem temporaliter, postmodum verò æternaliter.

Cur bis
hortus
conclusus
Ecclesia
dicatur.

1. Thessa. 5

Non solum autem *hortus conclusus* dicitur Ecclesia, sed etiam *fontis signatus* & propter baptismi vniformitatem, & propter sanctæ prædicationis puritatem: sicut enim per fontem sordis corporis abluuntur, ita per baptismum sordes animæ, id est peccata lauantur, & sicut fonte fessum corpus reficitur, ita prædicatione sancta deficiēs à Deo anima releuatur. Dicitur autem *fontis signatus*; sed videndum, vnde, à quo, & quare signatus.

Ecclesia
quare fontis
signatus
dicatur.

Vnde ergo *signatus*? in baptismo quidem sacramenti forma, re, & intentione; in prædicatione verò veritate, suauitate, & vtilitate inde enim Ecclesia rectè in his duobus, hoc est baptismo & prædicatione *fontis signatus* dicitur, quia baptismus nihil adiuuat, nisi ibi adsint & forma sacramenti, hoc est inuocatio sanctæ Trinitatis; & res sacramenti, hoc est virtus & efficacia sacramenti; intentio quoq; hoc est voluntas catholicè baptizandi. Porro prædi-

Vnde fontis
iste fit sig-
natus.

Prædicatio
quando fit
cativtilis.

catio nihil confert, nisi sit vera ut fidem excitet, suavis ut attrahat, utilis ut informet. His enim partibus sacramenti quasi quibusdam signaculis fons iste recluditur, ut specialis eius virtus & puritas atq; salubritas insinuetur.

A quo fons iste signatus sit.

A quo autem signatus? nimirum a spiritu sancto, qui cum sigillo septiformis gratiæ suæ consignavit, quia ex institutione, & virtute sacramentorum, & utilitate sanctarum prædicationum profluunt in Ecclesia omnium spiritualium irrigua charismatum: ibi enim accipit mēs sancta, quid, & qualiter sapiat & intelligat, quo cōsilio, qua fortitudine roboretur, qua scientia & pietate ornetur, quo ve timore Domini repleatur. Nempe istis spiritualibus donis fons Ecclesiæ ita est signatus, ut nullus ipsius fontis particeps esse possit, qui harum septem gratiarum nullam habuerit.

Fons iste quare sit signatus.

Quare verò signatus? quia nulli committenda sunt sacramenta Ecclesiæ, nisi fidem habeat & opera; fidem, ut ea quæ in sacramentis exterius visibilibus agi conspiciunt, interiorius invisibilibus salutem operari intelligat & credat; opera verò ut in ipsis sacramentis participandis dignum se exhibeat. Nulli quoq; prædicandi officium committitur, nisi ei qui huius scientiæ gratiam habere probatur, sicut dicit Apostolus, *quomodo prædicabunt, nisi mittantur?*

ille enim quasi mittitur, qui huius officij gratiam à Deo consequitur. *Rom. 10.*

VERSVS XIII.

Emissiones tuæ paradysus malorum punicorum cum pomorum fructibus.

Quid autem hortus iste conclusus & fons signatus tanta diuinitatis prouidentia custoditi emittunt? *Emissiones huius horti conclusi & fontis signati quales sint.* *emissiones, inquit, tuæ paradysus malorum punicorum cum pomorum fructibus;* mirabiles enim emissiones huius horti esse necesse est, qui tam suauiter & salubriter fluentis, tamq; cautè signati fontis irrigatione redditur fœcundus. Nam constituitur velut paradysus spiritualiter prodeuntibus, diuersarum virtutum, seu florum & herbarum gloriosis emissionibus, quæ cum per multimodas orationum species vniuersitatem virtutum prætendentes infra enumerentur, in duas tamen finales causas diuiduntur, propter geminam temporis qualitatem, videlicet persecutionis & pacis. Omnis quippe consummatio sanctorum, aut in persecutione martyrio est celebrata, aut in pace confessione peracta.

Vnde bene huius horti, id est sanctæ Ecclesiæ *emissiones, paradysus dicuntur malorum punicorum, cum pomorum fructibus,* quia vel Martyrij vel cōfessionis gloria, ubiq; vernant & redolent sancta eius præconia. Quid enim *per mala punica nisi gloriosa Martyrum*

Emissiones Ecclesiæ cur dicantur paradysus malorum punicorum cum pomorum fructibus.